

Denna skrivelse har Mölndals Naturskyddsförening skickat till kommunstyrelsen i Härryda kommun.

Angående förslaget om en ny avgränsning av det planerade naturreservatet vid Rådasjön önskar Mölndals Naturskyddsförening inkomma med följande synpunkter.

Ett omväxlande landskap med artrik fauna och flora i nära anslutning till bostaden höjer livskvaliteten för människor i tätorten. Ny medicinsk forskning visar dessutom att den enskilda faktor som har störst positiv effekt på människors hälsa och välbefinnande är vistelse i naturen. Mot denna bakgrund blir det en synnerligen grannliga uppgift att kombinera tätortsbebyggelse med bevarande av den omgivande naturen i en ekologiskt funktionell grönstruktur. Under arbetet med att planera och skapa en attraktiv miljö för människor att bo och verka i gäller det således att inte äta upp den kaka som bör vara kvar.

Det är i detta sammanhang angeläget att poängtera att naturvård inte är att betrakta såsom något musealt i stil med att bevara bronsåldersrösen eller gamla slott. Snarare handlar det om att bevara förutsättningarna för en vidare biologisk utveckling (evolutionspotential). Forskningen tar ständigt fram ny kunskap om hur växt- och djurarter växelverkar med varandra och med sina olika livsmiljöer i landskapet. Inrättande av naturreservat bör sålunda betraktas som en investering för framtiden. Naturskydd utgör på så sätt det främsta instrumentet med vilket nuvarande generationer kan upprätthålla största möjliga handlingsfrihet åt kommande. Varje exploateringsföretag där värdefull natur tas i anspråk innebär en inskränkning i det framtida handlingsutrymmet.

Rådasjöns närmaste omgivning utgör tillsammans med det angränsande Gunneboområdet en synnerligen viktig del av en ekologiskt funktionell grönstruktur inom Mölndals och Härrydas tätorter där sjöns norra strand utgör en obruten länk mellan Råda och Helenevik.

Genom att landskapet kring Råda säteri undgått alltför intensiv markanvändning återfinns här många biologiskt rika biotoper där det förekommer ett relativt stort antal signal- och rödlistade arter. Som exempel på värdefulla biotoper kan nämnas brynmiljöer och strandskogar.

I brynen finns flera bärande träd, buskar och örter som fungerar som viktiga pollen- och nektarkällor för en stor mängd insekter – inte minst fjärilar. Av dessa är 73 arter beroende av slån, 30 av rosor, och 53 av hagtorn. Inne i brynen finns också många döda träd i olika nedbrytningsstadier. Den döda veden tjänar som övervintrings- och föryngringssubstrat för många skalbaggar, varav 201 arter är beroende av döda sälgar, 308 av döda alar, 345 av döda björkar samt inte mindre än 521 av döda ekar. Många av dessa arter fungerar dessutom som pollinerare av ängsblommor. Om vi ska lyckas att återskapa en rik ängsflora bör vi således slå vakt om brynmiljöerna.

I strandlövskogarna stöter man ofta på Gunnebos och Rådasjöns "symbolart" – den rödlistade mindre hackspetten *Dendrocopos minor*. Fågeln lever av vedlevande insekter och är helt beroende av döda och döende lövträd. Den viktigaste biotopen är äldre lövskog (>75 år), särskilt ädellöv och strandskog. Forskningen har nyligen levererat en hel del ytterligare kunskap om den mindre hackspettens krav på sin livsmiljö. Man har kunnat fastslå att förekomst av arten bestäms av hur mycket skog av lämpligt slag det finns på landskapsnivå. För att kunna täcka sitt födobebehov under den kalla årstiden utan att tulla på resurserna inför den kommande häckningssäsongen har fågeln nämligen påfallande stora vinterrevir (750 ha). Under sommaren krymper reviret ner till 4 ha. Men då gäller det att det finns tillräckliga arealer självgallrande lövskog av lämplig kvalitet inom en begränsad radie från bohålet för att inte födoleveranserna till ungarna ska bli för glesa p.g.a för långa transportsträckor. Idag uppfyller uppenbarligen Gunnebo och Rådasjöns omgivning den lilla hackspettens krav, men vad händer om de värdefulla strandskogarna längs Rådasjöns nordöstra

strand faller? Hamnar då lövskogsarealen under en kritisk tröskel där fåglarna inte längre klarar att vidmakthålla sin nuvarande populationsstorlek – och än mindre öka den?

Vid planeringen av Rådasjöns naturreservat har bevarandet av den mindre hackspetten utgjort ett viktigt incitament. Och att skydda fågelns livsmiljöer är strategiskt klokt. Arten kan betraktas som en "paraplyart" eftersom dess krav på livsmiljö delas av en lång rad andra arter. Om man lyckas vidmakthålla en reproducerande population av mindre hackspett har man därmed täckt in en mängd andra arter "på köpet".

Mölnalds Naturskyddsförening anser mot bakgrund av ovanstående att **det är av utomordentligt stor betydelse för områdets ekologiska funktion att Rådasjöns nordöstra strand inkluderas i reservatet i enlighet med det ursprungliga förslaget.**

Att undanta denna del enligt det nya förslaget skulle enligt vår bedömning allvarligt förämra förutsättningarna för en lång rad växt- och djurarter och därmed avsevärt sänka reservatets skönhets- och upplevelsevärden. I en tid när den uttalade politiska viljeinriktningen från riksdag och regering är att uppnå en uthållig samhällsutveckling där naturvärden ges samma prioritet som anläggandet av bostäder, industrier, vägar etc, måste detta nya förslag ses som tämligen bakåtsträvande.

Föreningen vill här särskilt understryka att det inte är möjligt att hävda att man med "ekologiskt anpassad" bebyggelse skulle kunna exploatera området och ändå bibehålla dess biologiska kvaliteter. **Bebyggelse som placeras i ekologiskt känsliga områden kan per definition aldrig betraktas som "ekologiskt anpassad" – det blir fel redan från första början!**

Vi efterlyser ett framåtsyftande arbetssätt där landskapets ekologiska förutsättningar och skönhetsvärden tas till vara. Här finns stor potential. Befintliga strövstigar genom området kan förstärkas. Längs dessa kan rast- och grillplatser anläggas där informationsskyltar med uppgifter om några av de växt- och djurarter man kan finna i området kan sättas upp. Promenader med medföljande guider som informerar om Rådas och Gunnebos natur- och kulturhistoria kan anordnas. På så sätt kan människors känsla av identitet och samhörighet med sin hembygd förstärkas samtidigt som deras insikt i ekologiska sammanhang kan växa.

I Gunnebo bedrivs f.n. ett arbete med att utveckla och förstärka många av områdets biologiska kvaliteter. Detta skulle med fördel kunna utsträckas till att omfatta även Rådasjöns naturreservat. Ett utvecklat samarbete härvidlag mellan Härrydas och Mölnalds kommuner skulle på ett förtjänstfullt sätt kunna bidra till att skapa en stimulerande friluftsmiljö för Göteborgsområdets många boende. **Tvärtemot en allmänt spridd myt – friluftsliv och naturvård går i de flesta fall utmärkt att kombinera!**

2003-04-23

Mölnalds Naturskyddsförening

Anders Nilsson
Biolog och ordförande

Leif Lithander
Biolog och vice ordförande.